

Suriye Üç Aylık Değerlendirme Raporu

Temmuz – Eylül 2026

I. Genel Özet ve Değerlendirme

Temmuz–Eylül 2026 dönemi, Suriye’de siyasi ve kurumsal entegrasyonun tarihî adımlarla somutlaştığı, ülkenin uluslararası alandaki meşruiyetinin pekiştiği; buna karşın iç ekonomik baskılar ve dış güvenlik tehditlerinin eş zamanlı olarak yönetilmeye çalışıldığı kritik bir geçiş safhası olmuştur. Bu çeyreğin en kritik kırılma noktası, Fırat’ın doğusundaki SDG yapısının kendisini resmen feshetmesidir. Sivil kamu kurumlarının devri, adli ve mali yapıların birleştirilmesi ve eski örgüt mensuplarının ordu ile emniyet teşkilatına entegre edilmesi, Şam’ın ülke genelindeki egemenlik iddiasını ve merkezi yönetimin inşasını güçlendirmiştir.

Suriye’nin uluslararası meşruiyet arayışı kapsamında ABD ve Avrupa ülkeleriyle yürütülen temaslar, uygulanan yaptırım ve kısıtlamaların kademeli olarak kaldırılması ve BM/Kimyasal Silahların Yasaklanması Örgütü (OPCW) gibi uluslararası kuruluşlarla ilişkilerin yeniden tesisi önemli kazanımlar sağlamıştır. Ancak güney sınırında İsrail’in artan askeri müdahaleleri, yeni mevziler kurması ve Ebu Zuhur üssüne yönelik saldırısı üzerinden Türkiye ile yaşanan bölgesel gerilimler, Suriye’nin toprak bütünlüğünü ve jeopolitik dengelerini en çok zorlayan dış faktör olarak öne çıkmıştır. İç politikada ise halkın alım gücünü derinden etkileyen enerji krizi ve akaryakıt zamları, yeni hükümetin en ciddi toplumsal sınavına dönüşmüştür. Sübvansiyonların kaldırılması ve neoliberal iktisat adımlarının küresel enerji fiyatlarıyla birleşmesi geniş çaplı protestoları tetiklerken, eğitim müfredatındaki düzenlemeler de Suriyeli Kürtler ve Türkmenlerde huzursuzluk yaratmıştır.

II. SDG’nin Fesih Kararı ve Entegrasyon Süreci

1. Genel özet

- Haseke’deki İşçi Sendikası’nın devlet kurumlarına entegrasyonu tamamlandı.
- SDG sözde özerk yönetimi bünyesindeki 40 hâkimin Haseke Adalet Teşkilatı’na entegrasyon süreci başladı ve Haseke’deki Ziraat Bankası şubeleri yeniden açıldı.
- Sosyal İşler ve Çalışma Bakanlığı, Haseke’de insani ve sosyal alanda çalışan kurumların devlet bünyesine katılımını tamamladı.
- Suriye hükümeti, Kamışlı’daki "Rojava Üniversitesi" ile "El-Fırat Üniversitesi”nin birleştirilmesi üzerine çalışmalara başladı.
- Ayn el Arap (Kobani) halkı, hükümetin "Kobani" yerine resmi isim olan "Ayn el Arab" ifadesini kullanmasını protesto etti.
- PKK’ya bağlı "Devrimci Gençlik" hareketi, IŞİD üyesi oldukları iddiasıyla Haseke’de çok sayıda Arap sivil tutukladı.

- Suriyeli aşiretler, Haseke’de devletin tüm ülke genelinde kontrolü sağlamasını talep eden savaş çadırları kurdu.
- Hükümet yetkilileri, yerel gerilimi düşürmek amacıyla Haseke’deki aşiret liderleriyle bir araya geldi.
- Yerel aşiretlerin baskısı ve Ayn el Arap ile Haseke/Kamışlı’da yaşanan gerilimler üzerine İç Güvenlik Güçleri bölgedeki varlığını artırdı.
- Yerinden edilmiş 400 Kürt ailenin Rasulayn’a dönüşünü sağlayan ilk konvoy kimliği belirsiz kişilerin saldırısına uğradığı için geri dönmek zorunda kaldı.
- Ayn el Arab ve Haseke’de İç Güvenlik Güçleri karargâhlarına düzenlenen saldırılarda Suriye bayrağı indirildi; güvenlik güçleri operasyon başlattı.
- Arap Harb aşireti, PKK’nın "Devrimci Gençlik" yapısının suiistimallerine son verilmesini ve Haseke kırsalında güvenliğin artırılmasını talep etti.
- Müzakereler sonucunda SDG’ye bağlı idari yapılarda görev alan 4.000 sağlık ve tıbbi personelin Haseke’de Sağlık Bakanlığı’na entegrasyon süreci başlatıldı.
- Mazlum Abdi, Haseke Valiliği’nin istikrarı ve entegrasyon sürecini görüşmek üzere Cumhurbaşkanlığı temsilcisi ve 2. Kolordu Komutanı ile bir araya geldi.
- Türkiye, eski SDG üyesi ve Savunma Bakan Yardımcısı Sipan Hemo’yu (Semir Asu) terör listesinden çıkardı ve hakkındaki 425 bin dolarlık para ödülünü kaldırdı.
- Eski SDG mensupların Suriye ordusuna entegrasyonu tamamlandığı açıklandı.
- Mazlum Abdi, Şam’da Suriye Demokratik Güçleri’nin (SDG) resmen feshedildiğini duyurdu. Karar ABD başta olmak üzere birçok devlet tarafından tebrik edildi.
- Cumhurbaşkanı Şara, Mazlum Abdi’yi Kürt İşlerinden Sorumlu Cumhurbaşkanı Danışmanı, İlham Ahmed’i ise Milletvekili olarak atadı.
- Suriye güvenlik güçleri, SDG’den devralınan Haseke şehrinin genelinde konuşlandı ve yerel halk İç Güvenlik Güçleri’ni karşıladı.
- SDG’ye bağlı kadın YPJ güçleri ile Suriye hükümeti, YPJ mensupların İç Güvenlik Güçlerine entegrasyonu konusunda anlaşmaya vardı.
- Hükümet, eski sözde özerk yönetimi tarafından işletilen Rojava Üniversitesi diplomalarını tanıyacağını açıkladı.
- Hükümet, 49 eski SDG üyesini cezaevinden serbest bıraktı.
- Resmi devlet organlarında Mazlum Abdi’nin pasaporttaki ismi olan Mustafa Halil Abdi ismi kullanılmaya başlandı.

- Ayn el Arab'taki bir hapishanede mahkûmların çıkardığı yangın 9 kişinin ölümüne ve şiddetli ayaklanmalara yol açtı; İç Güvenlik Güçleri müdahale etti.
- Mustafa Halil Abdi, entegrasyonun tamamlanması ve yerinden edilenlerin geri dönüşü konusunu Halep Valisi ile görüştü.
- Nusaybin-Kamışlı sınır kapısının yeniden açılması için altyapı ve teknik çalışmalara başlandı.
- Eski SDG mensuplarının orduya entegre edildikten sonraki memnuniyetlerini dile getirdikleri görüntüler kamuoyuna yansıdı.

2. Neden Önemli?

Ocak 2026'da Suriye ordusu ile YPG/SDG terör örgütü arasında yaşanan çatışmaların ardından varılan entegrasyon anlaşması, Suriye'nin toprak bütünlüğü ve egemenliğinin korunması açısından çok önemli bir gelişmeydi. Entegrasyon sürecinin belirli bir aşamaya gelmesiyle, SDG'nin kendisini resmen feshetmesi, Suriye için yeni bir dönüm noktasını teşkil etmektedir. Şam'ın süreç içerisinde inisiyatifi kontrol ettiğini göstermektedir. Nitekim SDG tarafı fesih kararını yıl sonuna doğru açıklamak isterken, Şam daha erken bir tarih noktasındaki görüşünü dayatmıştır. Ancak daha önemlisi, SDG'nin fesih kararıyla Suriye'deki en önemli ayrılıkçı potansiyele sahip yapının resmen sona ermiş olmasıdır. Ayrıca bu ilanla beraber Mazlum Abdi olarak bilinen Mustafa Halil Abdi'nin ve Elham Ahmed'in SDG'deki sıfatlarından uzaklaşıp, Suriye devleti içerisinde statü sahibi olmaları yapısal bir dönüşümü temsil etmektedir. Nitekim Ayn el Arab (Kobane)'de yaşanan olaylar bunun ilk göstergesi olmuştur. Abdi eskiden Suriye hükümetiyle müzakere eden konumundan, Suriye hükümeti ve Cumhurbaşkanı adına bölgeye gidip, bölgedeki tansiyonu düşüren kişi olmuştur.

Son olarak Şam açısından da farklı bir kazanım bulunmaktadır: Mart 2025 entegrasyon anlaşması bağlamında Abdi Cumhurbaşkanı Yardımcısı makamını talep ederken, Elham Ahmed'in de Dışişleri Bakan Yardımcısı pozisyonunu istediği medyaya yansımıştı. Merkezi yönetimin karar işletme bağımsızlığının görünür bir yansıması olarak hem Abdi hem de Ahmed görece daha düşük profilli makamlara atanmış oldular.

III. İsrail Saldırganlığı ve Uluslararası Diplomatik Süreçler

1. Genel özet

- İsrail güçleri, Kuneytra'ya bağlı Kodna'da yeni bir askeri nokta oluşturdu.
- Yerel halkın silahlı direnişinin ardından İsrail'in Deraa'ya yönelik askeri ilerleyişi geri adım atmak zorunda kaldı.
- İsrail güçleri Kuneytra Saida al-Golan'da iki yeni askeri kontrol noktası kurdu, ancak arama yaptıktan sonra çekildi.
- UNDOF ve Suriye Kızılayı, Kuneytra'da gezici tıbbi kamplar kurmak üzere ortak bir mekanizma başlattı.

- Kuneytra Çiftçiler Birliği ve UNDOF, çiftçilerin buğday hasadı için ateşkes hattındaki arazilerine erişimini sağlayan bir anlaşmaya vardı.
- İsraili yerleşimci grubu "Pioneers of Bashan", Suriye topraklarına girmeye çalıştı ancak İsrail ordusu tarafından durduruldu.
- Fransız Cumhurbaşkanı Macron Şam'ı ziyaret etti ve yaptığı açıklamada İsrail saldırılarına karşı Suriye'nin egemenliğini ve toprak bütünlüğünü savundu.
- Cumhurbaşkanı Ahmed eş-Şara, Ankara'daki NATO marjındaki toplantılara katılarak ABD Başkanı, Türkiye Cumhurbaşkanı ve ABD'li Senatörlerle görüştü.
- ABD Başkanı Donald Trump, Suriye'nin terörü destekleyen devletler listesinden çıkarılması için Kongre'ye resmi bildirimde bulundu.
- Kimyasal Silahların Yasaklanması Örgütü (OPCW), Suriye'nin Sözleşme kapsamındaki hak ve ayrıcalıklarını iade etti.
- İsrail işgal güçleri Kuneytra'nın güneyindeki Kodna kasabasına girerek sivilleri aramak için geçici bir kontrol noktası kurdu.
- İsrail, işgal altındaki Hermon Dağı yakınlarındaki Dürzi kasabası Kalat Candal'da bir sahra hastanesi kurmaya başladı.
- Axios, ABD Başkanı Trump'ın İsrail Başbakanı Netanyahu'dan güney Suriye'den çekilmesini istediğini iddia etti.
- İsrail Hava Kuvvetleri, Hermon Dağı'ndaki İsrail askeri mevkiine doğru uçan bir insansız hava aracını imha etti.
- İsrail Hava Kuvvetleri, Türkiye'nin Ebu Zuhur hava üssüne yerleşeceği iddiasıyla, Türkiye sınırına 70km yakınlıktaki üssü bombaladı. İddia ABD tarafından yalanlandı.
- ABD'nin Suriye Özel Temsilcisi, İsrail hava saldırılarını eleştirirken, Türkiye'ye sağduyulu tutumu sebebiyle kutladı.
- Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan, Suriye'ye olumlu yansımaları olacağı belirtilen Mekke Pakti'nı imzaladı.
- Suriye ve Rusya, Rus askeri varlığını yeniden tanımlayan yeni bir Mutabakat Zaptı (MoU) imzaladı.
- Suriye, Kolombiya'nın İsrail'in Golan Tepeleri üzerindeki egemenliğini tanımasını kınadı.
- İsrail Diaspora Bakanı Amichai Chikli, Suriye'nin Gazze'nin büyütülmüş bir versiyonu olduğunu ve savaşın kaçınılmaz olduğunu söyledi.
- Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (IAEA) Yönetim Kurulu, Suriye'nin uyumsuzluk statüsünü sona erdiren kararı kabul etti.

- Netanyahu, Aralık 2024'ten bu yana işgal altında tutulan Hermon Dağı'nı ziyaret ederek askeri üniformalı bir video yayınladı.
- ABD Dışışleri Bakanlığı, Suriye'yi 1991 Kimyasal ve Biyolojik Silahların Kontrolü Yasası kapsamındaki kalan silah satışı kısıtlamalarından muaf tuttu.
- Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK), İsrail'in güney Suriye'deki ihlallerini ve bölgedeki durumu görüştü.
- Suriye Dışışleri Bakanı ve Genelkurmay Başkanı, Suriye-Rusya anlaşmasının uygulanmasının ardından Hmeymim hava üssünü ziyaret etti.
- Şara, BM konuşmasında Golan Tepeleri'nin Suriye toprağı olduğunu vurguladı ve İsrail güçlerinin işgal ettikleri Suriye topraklarından çekilmesini talep etti.
- İsrail Savunma Bakanı Yisrael Katz, İsrail'in Hermon Dağı'ndan ve tampon bölgeden çekilmeyeceğini açıkladı.
- Suriye Savunma Bakanı, İngiltere ve Fransa askeri/savunma heyetleriyle savunma sanayii ve askeri iş birliğini görüştü.
- Japonya, Suriye İçişleri Bakanlığı da dahil olmak üzere birden fazla Suriyeli kuruluşa uyguladığı yaptırımları kaldırdı.
- MEE'nin haberine göre, İsrail tarafı Türkiye'nin Şam ve Halep havalimanlarına gece inişi mümkün kılan sistemlerin yerleştirmesine karşı çıkmadı.

2. Neden Önemli?

Esed rejiminin devrilmesinden bu yana yeni Suriye hükümetinin karşı karşıya olduğu en önemli tehdit İsrail olmuştur. Suriye'nin ABD, BAE ve Azerbaycan üzerinden ve daha sonrası doğrudan İsrail ile yaptığı görüşmeler sonucunda taraflar arasında bir güvenlik mekanizması anlaşmasına varılamamıştır. İsrail son anda anlaşmayı imzalamaktan vazgeçmiştir.

İsrail'in de seçime gittiği bir denklemde İsrail'in Suriye'nin güneyindeki saldırgan tutumunun artarak devam etmektedir. Buna mukabil olarak Suriye'nin uluslararası alanda yükselen meşruiyeti, Şam yönetimine İsrail'e karşı daha sert bir söylemin benimseme şansı sunduğu görülmektedir.

Suriye'nin uluslararası kuruluşlarla iş birliğinin güçlendiğini ve İsrail'in önceki dönemlerde istifade ettiği Suriye'nin dışlanmış durumunun giderek ortadan kalktığı değerlendirilmektedir. Buna mukabil Suriye hükümetinin önceki aylarda İsrail karşısında Rusya'yı bir güvenlik garantörü olarak değerlendirme arayışı ve Rusya'nın Suriye'nin güneyinde rol oynama olasılığı tartışmaların aksine, Rusya'nın Suriye içerisindeki askeri varlığın yeniden dizayn edildi ve kısıtlandı.

ABD'nin Suriye'ye silah satış kısıtlamasını kaldırması ile Suriye yönetimi Fransa ve İngiltere başta olmak üzere Suriye'nin egemenliğini diplomatik anlamda destekleyen Avrupalı ülkelerle askeri ve güvenlik işbirliği alanlarını arayışına girmiştir.

Suriye ile İsrail arasındaki sorun alanlarına ek olarak, İsrail'in Türkiye sınırına yakın bir noktadaki Ebu Zuhur hava üssünü hedef alması, Türkiye ile İsrail arasında Suriye sahilinde olası bir çatışma riski doğurmuştur. İsrail'in Türkiye karşıtı saldırgan tutumu, bir yandan bölgedeki jeopolitik güç mücadelesine ve bölgesel gerginliğe işaret ederken, diğer yandan da İsrail'in saldırganlığının boyutunu hatırlatmaktadır.

IV. Enerji Krizi, Ekonomik Zorluklar ve Toplumsal Olaylar

1. Genel özet

- BM raporuna göre Suriye'de yaklaşık 1,2 milyon insan acil insani yardıma ihtiyaç duyuyor.
- Hürmüz Boğazı krizi ve Ukrayna'nın Rus dizel rafinerilerine saldırıları nedeniyle uluslararası enerji fiyatların yükselişi ve Banyas Rafinerisindeki tadilat çalışmaları için üretimi durdurulmasından dolayı akaryakıt tedariğinde ciddi sıkıntılar yaşandı.
- Ülke genelindeki elektrik üretimi 3.500 MW'a çıkarılsa da yerel ihtiyacı karşılayamadığı açıklandı.
- Akaryakıt fiyatlarına yapılan %25 ile %40 arasındaki zamların ardından Rakka, Haseke, Deyrizor, İdlib, Halep, Hama ve Humus'ta geniş çaplı protestolar patlak verdi.
- Suriye Enerji Bakanı ve Eğitim Bakanı, yakıt fiyatları ve eğitim konularında mecliste halka açık gensoru/dinleme oturumuna katıldı; Enerji Bakanı istifa baskısı altına girdi.
- Enerji Bakanı ve Suriye Petrol Şirketi'nin ortak açıklamasında akaryakıt tedariği için acil önlemler paketi açıklandı ve fiyatlar düşürüldü.
- Suriye'nin günlük petrol üretimi 112 bin varil, tüketimin ise 300 bin varil civarında olduğu ifade edildi. Gaz üretimi ise 8 milyon metreküp seviyesinde kaldığı ve günlük gaz talebin 24 milyon metreküp olduğu açıklandı.
- İdlib Valiliği 8 milyon doların üzerinde 36 altyapı projesi, Humus Valiliği ise 4,5 milyon dolarlık altyapı projesi başlattı.
- Latakia'da çalınan 2 milyon dolar değerindeki ağır petrol pompaları güvenlik güçlerince geri alındı.
- Suriye Petrol Şirketi Genel Müdürü Yusuf Kablavi, Suriye halkını sosyal medyanın peşinden giden koyun sürüsüne benzettiği ifadeleri sebebiyle kamuoyundan özür diledi.
- Hükümet, 2026'nın ilk yarısında 1 milyar dolarlık bütçe açığı verdiğini açıkladı.
- Eğitim müfredatında Kürtçe derslerin zorunlu değil seçmeli olması nedeniyle bazı Kürt öğrenciler okulları boykot etti.

- Kuzey Suriye’deki Türkmen Meclisi, okullarda zorunlu Türkçe derslerinin kaldırılmasını protesto etti.

2. Neden Önemli?

Suriye’de akaryakıt fiyatlarında yaşanan ani artış, sokaklarda yakılan protesto lastiklerinin ötesinde, ülkede kurulan yeni hükümetin karşı karşıya kaldığı ilk gerçek içsel sınavı olarak görülmektedir. Nüfusun %90’ından fazlasının yoksulluk sınırının altında yaşam mücadelesi verdiği bir ülkede, enerji maliyetlerinin yükselmesi halkın günlük yaşamını doğrudan sarsmış; bu durum vatandaşları sokaklara dökerek yolları kapatmaya ve hükümeti protesto etmeye sevk etmiştir.

Esed rejimi döneminde temel gıda ve enerji maddeleri devlet sübvansiyonlarıyla nispeten ucuz tutuluyordu; ancak bu sübvansiyonlar kısmen rejimin yürüttüğü uyuşturucu ticaretinden elde edilen gelirlerle finanse ediliyordu. Yeni hükümet ise uyuşturucu üretimini tamamen tasfiye ettiği için hem bu tür kayıt dışı kaynaklardan yoksundur hem de sübvansiyon modelini Suriye’nin başarısız ekonomik geçmişinin bir parçası olarak görmektedir.

Yönetim, neoliberal iktisat politikalarını benimseyerek sübvansiyonların ekonomiye zarar verdiğini ve devlet ile vatandaş arasında bağımlılık ilişkisi yarattığını savunmaktadır. Hem Banyas rafinerisinin tadilata alınması hem de küresel enerji fiyatların artmasına eşlik eden bu ekonomik yaklaşım Suriye halkının alım gücünü aşan bir fiyat skalasına yol açmıştır. Suriye halkı da Enerji Bakanı’nın istifasını talep etmiş ve Suriye meclisinde izahat vermek zorunda bırakmıştır.

Diğer bir konu başlığı olarak, yeni eğitim yılıyla birlikte Türkiye’deki tevhid-i tedrisat müfredatları birleştirme çabası ve anadil konusundaki tartışmalar Suriyeli Kürtler ve Suriyeli Türkmenler nezdinde eleştirilere ve toplumsal protesto gösterilerine yol açmıştır.

V. Türkiye Açısından Önemi

1. SDG’nin Fesih Kararı ve Entegrasyon Süreci

Türkiye penceresinden incelendiğinde, SDG’nin fesih kararı Türkiye’nin ulusal güvenliğini doğrudan ilgilendiren bir gelişmedir. PKK terör örgütünün Suriye kolunun resmen tasfiye edilmesi ve Suriye devletine entegre edilme sürecinin ilerlemesi, Türkiye’nin güvenlik endişelerini karşılayan bir gelişmedir. Ayrıca Türk devletinin ortaya koyduğu ‘Terörsüz Türkiye’ ve ‘Terörsüz Bölge’ vizyonu açısından da önemli bir ilerlemedir. Nitekim PKK’nın kendini feshetme kararının ardından sorun teşkil eden en büyük alan Suriye’ydi. Suriye’deki durumun çözülmesi Türkiye’ye PKK’nın silah bırakma süreci açısından ciddi bir kolaylık sağlamaktadır. Ayrıca Türkiye’nin ortaya koymuş olduğu Türk-Kürt-Arap kardeşliği vizyonu açısından da bir mihenk taşıdır. Nitekim SDG projesi Türkiye’nin kardeşlik vizyonunun anti-tezi olarak görülmekteydi. Ayrıca Ankara nezdinde, Türkiye’nin Suriye vizyonunun İsrail’in Suriye vizyonuna karşı galebe geldiğinin tescil edilmesi olarak da görülebilir.

2. İsrail Saldırganlığı ve Uluslararası Diplomatik Süreçler

Türkiye tarafından bakıldığında, Orta Doğu'daki güç dengeleri ve jeopolitik gerilim hatları bağlamında Türkiye-İsrail hattı açıkça görülmektedir. Hem Türkiye'nin Suriye politikası hem de genel bölgesel politikalar bağlamında, Suriye ile İsrail arasındaki olası bir güvenlik mekanizması anlaşması veya tansiyonun yükselmesi, Türkiye'yi doğrudan etkileyecek ve Türkiye'yi yakından ilgilendirecek bir meseledir.

Bu bağlam ve süreç içinde Türkiye için en son ve önemli gelişme İsrail'in Ebu Zuhur hava üssünü hedef alması olmuştur. Her ne kadar hem Suriye hem Türkiye hem de ABD tarafı Türkiye'nin bölgede üs kurma gibi bir niyetinin olmadığını beyan etse de bu saldırı Türkiye açısından ciddi bir meydan okumadır. Türk makamları bu saldırıyı Netanyahu hükümetinin İsrail'deki seçim öncesi bir provokasyon girişimi olarak değerlendirmiştir ve konuyu bir İsrail-Amerikan diplomatik sorununa dönüştürmüştür. İsrail'in, Türkiye'nin sınıra 70 km mesafede bir yere dahi üs kuracağı iddiasıyla saldırı düzenlemesi, ileride Suriye'de kurulacak olan olası Türk üsleri için İsrail faktörünün de değerlendirilmesi gerektiğini hatırlatmaktadır.

3. Enerji Krizi, Ekonomik Zorluklar ve Toplumsal Olaylar

Türkiye açısından bakıldığında, Suriye'deki enerji fiyatlarının ciddi oranda artması, Suriye'nin petrol ve gaz tedarikinde zorlanması, ülke genelinde yaşanan ekonomik zorluklar ve yaşanan toplumsal olaylar bir gerçeği hatırlatmaktadır: Suriye'deki ekonomik kalkınmanın ve yeniden imarın çok zaman alacağı ve sancılı olacağı gerçeği.

Nitekim Suriyeli sığınmacıların ülkelerine geri dönüşünün de ciddi oranda yavaşladığı bir denklemde, bu gerçek önümüzdeki süreçte yoğun ve güçlü geri dönüşlerin beklenmemesi gerektiğine işaret etmektedir. Hatta Suriye'den Türkiye'ye yeniden yasadışı göç baskısının artma olasılığını ortaya çıkarmaktadır. Nitekim İran savaşının yakın bir gelecekte sona ermemesi halinde, enerji fiyatlarının Suriye ekonomisi üzerindeki enflasyonist baskısı ve neo-liberal ekonomik politikaların yaşam şartlarını daha da olumsuz etkilemesi olasıdır. Böylesi bir senaryoda sınır güvenliği noktasında ciddi bir rahatlama sürecine giren Türkiye'nin Suriye sınırında yeni güvenlik endişeleri doğmasına yol açabilir.

Diğer bir konu olarak ise Suriye'deki dil eğitim meselesidir. Bir yandan Suriyeli Kürtlere Cumhurbaşkanı kararnamesi bağlamında sunulan Kürtçe eğitimin kapsamı netleşirken, diğer yandan da Türkçe'nin seçmeli ders olarak Suriye'nin kuzeyinde verilmeye devam etmesi konuları tartışmaların merkezini oluşturmaktadır. Türkiye açısından Suriye'deki Kürtçe eğitiminin Türkiye'ye örneklik teşkil edip etmeyeceği veya hangi boyutta kamuoyunca dikkate alınacağı kendi iç siyasi ve toplumsal dengeleri açısından önem arz etmektedir. Türkçe eğitimi ise, Suriye Eğitim Bakanlığı'nın teknik kısıtlılıkları da gözetilerek, Türkiye'nin Suriye'deki etki alanı ve akraba topluluklarıyla ilişkileri açısından önemlidir. Nitekim Suriye'deki Türkmenlere ilaveten, Türkçe eğitim görmüş ve Türk kültürüne haiz yüz binlerce Suriyeli çocuk bulunmaktadır.

VI. Temel Eğilimler ve İleriye Dönük Genel Öngörüler

SDG'nin kendini feshetme ilanı Suriye'nin zorla bir federalizm veya adem-i merkezci yapıya dönüşmeyeceğini göstermiştir. Bu bağlamda Suriye'deki entegrasyon sürecinden dönülme olasılığı sıfır noktasına yaklaşmıştır. Bu konudaki en önemli dönüşüm eski SDG liderleri ve kadroları ile görünür hale gelmiştir: Eski SDG yönetimi Şam karşıtı aktörlerden, Şam adına Suriye devletinin Suriye'nin kuzeydoğusunda hâkim olmasını kolaylaştıran figürlere dönüşmüştür.

Bu bağlamda entegrasyon sürecinde YPJ'deki kadın unsurların İçişleri Bakanlığı'na entegrasyonu gibi henüz tamamlanmamış süreçlerin de önümüzdeki süreçte tamamlanması öngörülmektedir. Ancak daha da önemlisi, Suriye'deki tüm anayasal ve yasal tartışmaların meclis zeminine taşındığı da tescillenmesi olmuştur. Bu bağlamda SDG'nin mecliste sonradan atamayla sadece Elham Ahmed tarafından temsil edilmesi ve Suriyeli Kürtlerin ENKS tarafından temsil edilmesi, Suriye'deki Kürt siyaseti açısından da yeni bir dönüm noktasına işaret etmektedir.

İsrail'in Suriye'ye dönük saldırgan tutumunun devam edeceği, İsrail'deki seçimlere kadar ciddi bir provokasyon girişimi olasılığının yüksek olduğu değerlendirilmektedir. İsrail ile Suriye arasındaki gerilimin düşmesi ve potansiyel bir anlaşma zeminin oluşmasının İsrail'deki seçimlere bağlı olduğu düşünülmektedir. Benzer şekilde Türkiye ile İsrail arasındaki jeopolitik güç mücadelesinin de İsrail'deki seçim sonuçları akabinde şekillenebileceği öngörülmektedir. Ancak hem Suriye hem de Türkiye bağlamında İsrail ile var olan yapısal sorun alanların İsrail'deki seçim sonuçlarıyla tamamen ortadan kalkmasını beklemek gerçekçi görülmemektedir.

Suriye'deki ekonomik sorunlar ve toplumsal olayların kısa vadede çözülmeyeceği ve zaman zaman nüksedeceği değerlendirilmektedir. Nitekim toplumsal huzursuzluğu ve hayal kırıklığını derinleştiren diğer bir unsur olarak halka çok erken bir refah illüzyonu sunulmuş olması çıkmaktadır. Bu illüzyona kapılıp ümitle ülkelerine geri dönen mülteci ve sığınmacılar başta olmak üzere, birçok Suriyelinin yaşanan ekonomik sorunlarda Suriye hükümetini sorumlu tutması ve yapısal engelleri görmemeyi tercih edeceği değerlendirilmektedir. Özellikle İran savaşının yakın bir gelecekte sona ermemesi halinde, enerji fiyatlarının Suriye ekonomisi üzerindeki enflasyonist baskısı ve neo-liberal ekonomik politikaların yaşam şartlarını daha da olumsuz etkilemesi beklenebilir.